

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Zpěv

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**SOUBOR MUSICA FLOREA SE ZŘETELEM NA
AUTENTICKOU INTERPRETACI**

Anna Moriová

Vedoucí práce: MgA. Natalia Melnik

Oponent práce: doc. Mgr. Art. Helena Kaupová

Datum obhajoby: 13. 6. 2022

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Art of Music

Voice

BACHELOR'S THESIS

**THE ENSEMBLE MUSICA FLOREA WITH ACCENT ON
HISTORICALLY INFORMED PERFORMANCE**

Anna Moriová

Thesis Advisor: MgA. Natalia Melnik

Thesis Opponent: doc. Mgr. Art. Helena Kaupová

Date of thesis defense: 13th of June 2022

Academic title granted: BcA.

Prague, 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Soubor Musica Florea se zaměřením na autentickou interpretaci

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne .....

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy, tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Evidenční list

Uživatel stvrzuje svým podpisem, že tuto práci použil pouze ke studijním účelům a prohlašuje, že jí vždy řádně uvede mezi použitými prameny.

[illegible]

Poděkování:

Děkuji Marku Štrynclovi za pomoc, vstřícnost a všechn poskytnutý materiál, díky kterému jsem mohla sepsat tuto bakalářskou práci.

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na soubor Musica Florea a její autentickou interpretaci. V úvodní části představí zakladatele souboru Marka Štrýncla a jeho život, studia a cestu k autentické interpretaci. Dále okolnosti vzniku souboru a umělce, kteří jako členové souboru působí nebo v minulosti působili. Další část je věnována působení souboru a významným úspěchům, které má za třicet let své činnosti na kontě. Dále bohatému repertoáru, recenzím na některé významné počiny souboru, publikační činnosti a také dalším projektům, které pod hlavičkou tohoto souboru vznikají.

Klíčová slova: Musica Florea, Marek Štrýncl, historicky poučená interpretace, barokní hudba, dobové nástroje, autentická interpretace

Abstract

The bachelor thesis is focused on the ensemble Musica Florea and its historically informed performance. The opening part introduces the founder, Marek Štryncl, his life, studies and his way to historically informed performance. Further, it will follow circumstances of the ensemble's foundation as well as its present and former members. The second part of the thesis is monitoring activity of Musica Florea and the significant achievements throughout thirty years of its existence. Topics of ensemble's repertoire, publishing activities, various projects or reviews on their significant acts will follow in the final part.

Keywords: Musica Florea, Marek Štryncl, historically informed performance, baroque music, historical musical instruments

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Historie	11
2.1	Počátky a okolnosti vzniku souboru	11
2.2	Zakladatel Marek Štrýncl	13
2.2.1	Život a vzdělání	13
2.2.2	Rozhovor	15
2.3	Členové souboru	21
2.3.1	Původní členové.....	21
2.3.2	Současní členové	21
3	Působení souboru	23
3.1	Repertoár.....	23
3.2	Významné spolupráce	24
3.2.1	Ocenění a festivaly	24
3.2.2	Významní umělci.....	25
3.3	Publikační činnost.....	26
3.3.1	Vydaná CD.....	26
3.3.2	Další publikační činnost.....	29
3.4	Recenze.....	29
3.5	Další projekty	32
3.5.1	Collegium Floreum	32
3.5.2	Florea Theatrum	33
3.5.3	Musica Florea Bohemia	35
4	Závěr.....	36
5	Citovaná literatura	37

Seznam použitých obrázků

Obrázek 1 - Marek Štrýncl. Foto Petra Hajská.	15
Obrázek 2 – Soubor. Foto Michal Světlík.	22
Obrázek 3 - Collegium Floreum. Foto Jiří Kučera.....	33
Obrázek 4 - Florea Theatrum. Foto Lukáš Pelech Atelier.	34

1 Úvod

Má bakalářská práce má název Soubor Musica Florea se zřetelem na autentickou interpretaci. Cílem této práce, je podtrhnout historii tohoto souboru, jeho působení a způsob, jakým se věnují autentické neboli historicky poučené interpretaci. Ke splnění tohoto cíle mi bude pomáhat soukromý archiv zakladatele, violoncellisty, dirigenta a člena souboru Marka Štrýncla a osobní diskuze s ním a dále internetové zdroje, jelikož doposud neexistuje žádná publikace popisující tento soubor.

Důvodem, proč jsem si zvolila právě toto téma, je fakt, že se o autentickou interpretaci staré hudby sama ve velké míře zajímám. Již několik let se v této problematice vzdělávám formou letních kurzů s profesionály z oboru a s tímto konkrétním souborem jsem navíc již několikrát spolupracovala jako členka Collegium Floreum – tedy pěveckého sboru.

Způsob, kterým se Marek Štrýncl věnuje nastudování koncertních programů, mě osobně velmi zaujal a nadchnul a také byl jedním z mnoha důvodů, proč jsem se o starou hudbu a její interpretaci začala zajímat v první řadě. Navíc toto konkrétní téma ještě nebylo v žádné odborné práci v rámci naší akademie zpracováno.

Celá práce je rozdělena do dvou základních kapitol. První bude pojednávat o historii a začátcích souboru, jeho zakladateli a členech původních i současných. Ve druhé kapitole se budu věnovat působení souboru od jeho počátku, jeho tuzemským i zahraničním činnostem a dále také repertoáru, kterému se Musica Florea věnuje, a který je velmi obsáhlý. Rovněž také publikační činnosti, významným recenzím, spolupracím s dalšími uměleckými tělesy a sólisty a v neposlední řadě dalším stěžejním projektům, které pod hlavičkou souboru vznikly a díky nevyčerpatelnému zdroji energie a inspirace Marka Štrýncla stále vznikají.

Soubor Musica Florea je jedním z prvních svého druhu v České republice a je i byl velmi důležitým šířitelem osvěty a tvůrcem povědomí o staré hudbě a její dobové interpretaci na české hudební scéně. Vzhledem k tomu, že dle mého názoru jde o krásné a stále ve velké míře neprobádané období hudby, je důležité toto povědomí dále tvořit a rozšiřovat mezi diváky i interprety samotné. Já sama bych se v tomto oboru velmi ráda dále vzdělávala a uplatňovala, a to vše jsou pro mne důvody k napsání své bakalářské práce právě na toto téma.

2 Historie

2.1 Počátky a okolnosti vzniku souboru

Soubor Musica Florea byl založen v roce 1992 violoncellistou a dirigentem Markem Štrynclem. Od té doby do současnosti působí na umělecké scéně a je vyhledávaným tělesem jak u nás, tak v zahraničí. Toto uskupení se zabývá dobovou neboli autentickou interpretací hudby. Jejich cílem a zájmem je interpretovat hudební díla tak, jak mohla znít v době, kdy byla napsána a tak, jak mohl samotný autor zamýšlet. K tomu jim dopomáhají dobové nástroje nebo jejich kopie.

Musica Florea se orientuje prioritně na barokní skladby, ale jejich celkový repertoár zasahuje od raného baroka až do období klasicismu a romantismu. (1)

Jedná se o jeden z prvních souborů svého druhu u nás, jelikož v době jeho založení byly cesty staré hudby a její autentické interpretace v Čechách téměř neprošlapané. Marek Štryncel krátce před založením získával své první zkušenosti s interpretací staré hudby, a to jako violoncellista se souborem Musica Antiqua Praha pod vedením Pavla Klikara¹. V té době mu bylo pouhých patnáct let. Stejně jako pro některé další spoluhráče, se kterými soubor založil, pro něho byla tato zkušenost velmi důležitá a klíčová. Podnětem pro samotné založení souboru pro něj byl hlavně fakt, že Musica Antiqua Praha se zaměřovala na určitý výsek barokní hudby, hlavně hudbu 17. století. Cílem Marka Štryncle bylo ovšem prozkoumat i další repertoár, a to nejen barokní, ale například i klasicistní či romantický a zejména symfonickou hudbu.

Na konzervatoři v Teplicích, kde byl v té době posluchačem, se podařilo vytvořit alespoň nějaký prostor pro zájem o starou hudbu, což v té době bylo velmi netypické. Zasluhu na tom měli hlavně profesorka Dagmar Zárubová a profesor Rudolf Zelenka. V úplném počátku bylo do toho projektu zainteresováno přibližně pět studentů, ze kterých jsou někteří dodnes hráči souboru. Ti se snažili

---

¹ Musica Antiqua Praha byl vokálně-instrumentální soubor staré hudby aktivní v letech 1982-1997 pod uměleckým vedením Pavla Klikara. Ve době, kdy soubor existoval, se jednalo o náš největší a nejproslulejší barokní hudební soubor. Pavel Klikar je dnes známý především jako vedoucí Originálního pražského synkopického orchestru. – Dostupné z: https://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=1002893 [cit. 9. 2. 2022]

interpretovat starou hudbu ve znamení historicky poučené interpretace, ovšem zpočátku na moderní nástroje. V období záhy po roce 1989 také neexistovaly v České republice žádné kurzy specializované na tzv. autentickou interpretaci a zpočátku nebylo snadné kamkoliv za příslušným vzděláním vycestovat. Marka Štryncla v té době ovlivnily zejména nahrávky Trevora Pinnocka, Reinharda Goebela či Nicolause Harnoncourta. Musica Florea se v začátcích snažila napodobit jejich styl a způsob hry, ale v mezích tehdy ještě klasických koncertních nástrojů. Díky spolupráci se souborem Musica Antiqua Praha bylo později hudebníkům zapůjčeno několik starých hudebních nástrojů, a tak se mohli členové souboru začít věnovat interpretaci staré hudby také na autentické nástroje. Se založením souboru souviselo také vymyslet pro něj název. Marek Štryncl společně s ostatními zakládajícími členy považovali za vhodné, aby název byl v latinském jazyce. Obrátil se na teplického faráře s prosbou o radu a z několika návrhů téměř okamžitě vybral název „Musica Florea“ který mu připomínal květnatou ornamentiku barokního stylu, zejména hudby a architektury.

Historicky první koncert uskupení Musica Florea se konal 10. března roku 1992 v kostele sv. Jana Křtitele v Teplicích a byl zaměřen výhradně na dobu raného a středního baroka, stejně jako koncerty, které v nejbližší době následovaly. Později se soubor začal věnovat skladbám skladatelů vrcholného baroka, jakými byli například J. S. Bach, G. F. Händel nebo G. Ph. Telemann. (2)

Kromě koncertní činnosti se soubor hned od svých počátků věnoval také nahrávání. Úplně první nahrávka pochází z roku 1994 a je jí Missa Sanctissimae Trinitatis (Mše Nejsvětější trojice) od skladatele Jana Dismase Zelenky. O rok později toto dílo Musica Florea provedla na festivalu Pražské jaro, kde se poprvé představila.

Ideou souboru je podle vlastních slov jeho zakladatele „poznání, že se jakákoliv umělecká činnost nesmí odtrhnout od pojmu krásy“²

Soubor dnes patří k české interpretační špičce stejně jako se řadí mezi světově uznávaná a vyhledávaná tělesa.

---

² Citace z rozhovoru pro Czech music r. 2006–z osobního archivu Marka Štryncla. (6)

2.2 Zakladatel Marek Štryncl

2.2.1 Život a vzdělání

Marek Štryncl se narodil v roce 1974 v malé severočeské vesničce Skuhrov u Jablonce nad Nisou. Hudební prostředí mu bylo blízké již od útlého věku. Jeho dědeček hrál v místní kapele a oba rodiče jsou dobrými hudebními amatéry. Matka pracuje v hudebním oddělení knihovny v Jablonci nad Nisou a z této pozice také pořádá řadu přednášek o hudbě.

Marek Štryncl pochází ze tří sourozenců a obě jeho starší sestry jsou profesionální hudebnice – jedna z nich je flétnistka a druhá je houslistka. Obě také studovaly na konzervatoři v Teplicích. Jeho manželkou je Iva Štrynclová, hráčka na cembalo, původem také z Jablonce. V současné době spolu mají tři děti, dvě dcery a jednoho syna. (3)

Jeho hudební vzdělávání začalo na Lidové škole umění v Jablonci nad Nisou, kde od roku 1981 studoval hru na violoncello u profesora Vladimíra Blažka. Dále pokračoval ve studiu hudby na konzervatoři v Teplicích, a to hned studiem dvou oborů. Hru na violoncello studoval mezi lety 1988–1994 a jeho profesory byli Jan Kamenář a Karel Huth. V roce 1992 si přibral ještě obor dirigování, který dokončil v roce 1996 a školil ho v něm profesor Jan Valta. V té samé době zastával funkci koncertního mistra Severočeské filharmonie ve skupině violoncell a již v tomto období se začal věnovat interpretaci staré hudby.

Bylo tomu tak především díky zkušenosti, kterou měl se souborem Musica Antiqua Praha. Když slyšel toto těleso poprvé, studoval teprve na základní škole a nezanechalo to v něm nijak přesvědčivý dojem. Bylo mu tehdy přibližně čtrnáct let. Podruhé se ovšem s vystoupením tohoto souboru setkal o rok později na Mezinárodní letní škole staré hudby ve Valticích a zanechalo to v něm velmi silný a zásadní dojem. Údajně ho zaujal naprosto odlišný zvuk historických nástrojů, způsob interpretace, barva zvuku a dokonce i samotné ladění, které bylo nutné mezi jednotlivými skladbami. Tento zážitek ho ovlivnil natolik, že se rozhodl vydat velmi podobnou cestou v jeho vlastním uměleckém životě. Později v tomto souboru sám působil a stal se jedním z nejdůležitějších podnětů k tomu, aby ve svých devatenácti letech založil vlastní soubor Musica Florea (viz. Předchozí kapitola „1.1 Počátky a okolnosti vzniku souboru“). (4)

V době, kdy soubor zakládal, byla u nás velmi omezená možnost seznamovat se s nahrávkami či získat dobové nástroje. Marek Štryncl ve svém obrovském

nadšení tedy začal hledat po knihovnách gramofonové desky s nahrávkami Miroslava Menhody nebo Milana Munclingera. Jelikož také neměl k dispozici žádný notový materiál, zapisoval si skladby z nahrávek do not podle sluchu a dokonce již v té době vznikaly první pokusy o samostatnou kompozici skladeb v barokním stylu. To vše nasvědčuje tomu, že jeho vášeň pro starou hudbu byla od úplného počátku opravdu velká.

V letech 1998-2002 pokračoval ve studiu oboru dirigování na Akademii múzických umění v Praze pod vedením profesora Františka Vajnara a Tomáše Koutníka. Současně také studoval hru na violoncello na Akademii staré hudby v Drážďanech (Dresdner Akademie für Alte Musik). Tam se jednalo o studium zaměřené na provozování staré hudby na autentické nástroje tím způsobem, který odpovídá dobovým zvyklostem. Měl zde možnost získávat zkušenosti od profesorů, kteří jsou v tomto oboru světovou špičkou již mnoho let. Jednalo se zejména o vyučující z Anglie a Holandska jako například Richard Boothby nebo Christine Kyprianides. Na této akademii mu bylo poskytnuto velmi dobré muzikantské zázemí, a to hlavně prostřednictvím praxe s ostatními muzikanty – v té době zkušenějšími, než byl on sám. Do současné doby s akademií stále do jisté míry spolupracuje. (2) V době studií i po nich se také účastnil mnoha interpretačních kurzů a seminářů, které mu daly mnoho dalších zkušeností (např. Mezinárodní letní škola staré hudby Valtice či Bohemia Cantat v Liberci). (5)

Vedle působení ve svém souboru spolupracuje jako dirigent s různými komorními a symfonickými orchestry a věnuje se tak repertoáru sahajícímu od staré hudby až po současnou. Za zmínku stojí například spolupráce se souborem Capela Apollinis s cembalistkou Barbarou Mariou Willi či účast na projektech se španělským barokním orchestrem La principessa filosofa – jako dirigent.

Se souborem Solamente Naturali natočil CD s názvem „Mater“ na kterém zní hudba komponovaná Vladimírem Godárem v interpretaci zpěvačky Ivy Bittové a opakovaně se také věnoval soudobé hudbě s Hradeckou filharmonií. Je též vyhledávaným sborovým dirigentem. (5)

V současné době se Marek Štrýncl věnuje hlavně aktivnímu hraní, dirigování, pedagogické činnosti-dirigování a sbormistrovství na Univerzitě Karlově v Praze a hře na barokní violoncello na JAMU v Brně-či příležitostnému komponování skladeb. Je také již několik let uměleckým ředitelem Mezinárodní letní školy staré hudby ve Valticích.

Mimo hudbu je jeho velkou vášní filozofie a teologie, které považuje za vědy, jež mají pro lidský svět neobyčejný smysl. (3,6)

Obrázek 1 - Marek Štryncl. Foto Petra Hajská.

2.2.2 Rozhovor

Co bylo prvním impulsem pro vaši lásku ke staré hudbě a její interpretaci?

„Impuls tam byl veliký. V době starého režimu u nás jeden z mála souborů, který se snažil o autentickou interpretaci, byl soubor Musica Antiqua Praha vedený Pavlem Klikarem, který byl také dlouhou dobu šéfem Pražského synkopického orchestru. V roce 1988 měl tento soubor koncert v Jabloneckém divadle a jako student základní školy jsem na tom koncertě usínal a strašně mě to nebavilo. Říkal jsem si „*kdy už to skončí, to se nedá poslouchat*“ *smích*.

O rok, nebo rok a půl později jsem je slyšel v kostele ve Valticích, kde jsem se nějakým záhadným způsobem objevil na kurzech. Při tomto druhém setkání s nimi jsem prožil úplný obrat, protože to, co jsem slyšel, bylo tak jiné a úchvatné. Najednou jsem si uvědomil, že tón může být krásný, aniž by měl nějaké vibrato, úplně mě to uchvátilo. Jenom když jsem pak slyšel ladit ty tóny, tak jen to samotné ladění mě naprosto nadchlo. Ten zvuk byl tak jiný, úžasný, barevný, svobodný. V tom moderním světě jsme se učili, že tón musíme někde vydolovat, až skoro silou a násilím, a přitom ten zvuk se dá produkovat takovým

úplně jiným a volnějším způsobem. A to tím, že my dáváme nástroji impulzy, které ho rozeznávají a je to vlastně taková spolupráce spíš než za každou cenu něco dolovat. Tak to byl ten obrovský zvrat, kdy jsem pochopil, že tady existuje úplně jiný interpretační svět. A hlavně nešlo o to, že by to patřilo jen ke staré hudbě. Spíš obecně.

Samozřejmě potom když jsem přijel domů, tak jsem se začal po staré hudbě pít, začal jsem si shánět LP desky, nahrávky, samozřejmě Muclinger, Rožmberská kapela, zkrátka to, co bylo k dispozici těsně před revolucí. A dokonce jsem si začal už i komponovat ve starém stylu. No tak to byl takový velký impuls. A rok po tomto zážitku jsem se dostal, coby student prvního nebo druhého ročníku na konzervatoři v Teplicích, přímo k panu Klikarovi, který měl v té době určité snahy to své umění šířit dál, hlavně mezi mladé lidi. Tak jsem s ním začal aktivně spolupracovat. To mi bylo nějakých 15, 16 let. U Pavla Klikara bych ještě velmi rád zdůraznil, že jeho přístup k souboru a celkově k interpretaci staré hudby byl velmi specifický a pro mě zvláštním vnitřním způsobem jednotný. Kdykoliv jsem se o něm zmínil, obzvlášť v zahraničí, všude byl velmi uznávaný a mluvili o něm vždy s velkou úctou k jeho osobě i k jeho práci. Jeho přístup například k hledání intonace, barvy, zvuku a všeho, co s autentickou interpretací úzce souvisí, byl pro mne obrovskou praktickou průpravou a inspirací.

Co Vás později přimělo k založení vlastního souboru? A v kolika letech jste ho založil?

To bylo na konzervatoři ve třetím nebo čtvrtém ročníku, v roce 1992. Ta snaha vznikla především z toho, že Pavel Klikar se věnoval velmi specifickým obdobím raného baroka a já jsem to chtěl trochu rozšířit. Založit kapelu to byl takový můj cíl. Pavel Klikar nám v začátcích hodně pomohl, třeba nám půjčil i nástroje. Na konzervatoři jsem dal dohromady pár lidí, kteří se o starou hudbu zajímali. Zkoušeli jsme nejdřív hrát na moderní nástroje a zdrojem nám byly opět nahrávky, které se k nám po revoluci začaly dostávat ze zahraničí. Čerpali jsme z nich a hledali určitý zvukový ideál. A postupně jsme do toho začali přidávat i ty dobové nástroje. Na konzervatoři bylo i určité období, kdy jsme to museli až dokonce tajit, protože to bylo přece jenom pro mnoho lidí stále dost kontroverzní. U některých profesorů jsme ale našli podporu, a tak jsme na konzervatoři procvičili spousty víkendů. Díky průpravě od Pavla Klikara jsme ke

cvičení měli velmi důsledný přístup a rozhodně nešlo jen o to, abychom rychle cokoliv nacvičili, ale opravdu jsme nad skladbou bádali den i více, než se to nějakým způsobem technicky či intonačně sešlo. Pak jsme tedy v roce 1992 uspořádali první koncert v Teplicích a pak to vypuklo. A tam se stala ještě jedna zajímavá věc. Já jsem totiž chtěl udělat v programu něco, kde by byli i pěvci, a za tímto účelem jsem si vybral velice dobře zpívající nezpěváky. Udělal jsem to z toho důvodu, aby nebyli „zatíženi“ tím ideálem zpěvu a všemi pozdějšími operními post-romantickými manýry, ze kterých ten hlas hůře zvládá přejít do staré polyfonie a do zvukového ideálu staré hudby. Tak jsem si vybral například jednoho spolužáka houslistu, který měl krásný hlas a další. Byli to studenti, kteří navíc naprosto automaticky a neuvěřitelně dobře intonovali.

Byl tam ovšem problém, že měli ostych zpívat před lidmi. Neměli v tom samozřejmě žádnou praxi, ale po chvíli se naštěstí rozezpívali. A pak, po tomto koncertě a našem startu, přišly různé kurzy zaměřené na starou interpretaci. Někteří z nás se rozhodli i pro studium tohoto oboru, takže jsme se tomu-buď jako kapela, nebo individuálně-začali aktivně věnovat.

A jaké byly ohlasy na ten zmíněný první koncert? Třeba právě od profesorů, nebo Vašeho blízkého okolí?

No to bylo zajímavé. Ten první koncert byl tedy přijat vesměs velmi dobře. Samozřejmě se to ale rozkřiklo a vznikly tam různé tlaky právě od těch profesorů z konzervatoře, kteří byli strašně proti. Na druhou stranu tam byli i tací, kteří nám naprosto fandili. Takže v takovém lehce rozporuplném duchu to pak probíhalo i na naší konzervatoři v Teplicích.

Kdo z původních členů souboru v něm zůstává i dnes? Je vůbec někdo takový?

Samozřejmě, jsou. Centrum souboru bylo od počátku kolem Teplic. Já jsem bydlel tehdy v Krupce u Teplic a tam jsme se scházeli a sjížděli a už od počátku Florea fungovala tam. Už v té době jsme spolupracovali hodně třeba s lidmi z Plzně, nebo i z Prahy a okolí, ale nejvíc lidí bylo skutečně právě z té konzervatoře. Určitý zlom nastal, když se Musica Florea přesunula do Prahy. Byla to trošku nutnost, protože spoustu lidí, včetně mě, pak dále studovalo v Praze a vůbec ty možnosti byly lepší. Tam ale bohužel došlo k tomu, že část lidí zůstala v těch Teplicích a už nemohli dojíždět a být tak flexibilní, jak si provoz souboru žádal. Z těch původních členů zůstávají do dnes v souboru – když to řeknu podle

obsazení – jedny housle, viola, já na violoncello, pak třeba flétnisti, kteří už tenkrát dojížděli do Teplic z Plzně, takže akorát začali dojíždět do Prahy a hrají s námi dodnes. Za což jsem tedy nesmírně rád, vážím si toho a považuji to za raritní.

Jak to funguje s obsazováním hráčů do jednotlivých projektů? Existuje nějaké stálé jádro souboru, které hraje vždycky, nebo oslovujete na každý projekt někoho jiného?

U barokní hudby a celkově u našich projektů a koncertů je obsazení proměnlivé podle toho, co se dělá. Obzvlášť když je našim cílem rozšířit autentickou interpretaci až někam do romantismu a dál. To prostě je. Ale ten základ, to jádro našich víceméně stálých členů, to se osloví vždycky primárně. Spočívá přibližně v sedmi až deseti lidech, kteří jsou pro tu kapelu primární. A potom je tam okruh stálých spolupracovníků, ale opravdu stálých, takže když pak hrajeme některé z větších orchestrálních skladeb, jsou na sebe ti hráči zvyklí. Navíc spolu hrají ještě v jiných kapelách.

A umělce ke spolupráci si vybíráte přímo Vy sám?

Samozřejmě. Hlavně na některé specificky zaměřené projekty. Když uvedu příklad tak třeba projekt „V novém stylu“. Ten je zaměřený především na improvizaci a do velké míry neprobádané interpretační cesty kolem ornamentiky a podobně, které máme k dispozici skutečně z těch traktátů. Na to mám opravdu vybrané hráče, kteří umějí perfektně improvizovat a jsou na to zaměřeni. Pak ale samozřejmě u těch větších orchestrálních či sborových skladeb máme seznamy lidí již ověřených lidí, které oslovujeme. Z praktického hlediska to je nutnost.

Co považujete – ve všeobecné rovině – za největší úspěch či přínos, kterého Musica Florea za uplynulých 30 let své existence dosáhla?

Určitý přínos, kterým je Florea hodně průkopnická, je například věc těch experimentálních projektů kolem hudby 17. století. Z tohoto období máme doklady o tom, že ta improvizace a ornamentika byla neuvěřitelně bohatá a experimentální. No a my se stále snažíme hledat různé cesty k této hudbě. Dalším souborem, který se podobnou problematikou zabývá, je například Le

Poème Harmonique³ (francouzský soubor). Ti mají opravdu už hodně experimentální interpretační způsoby právě hudby 17. století, kde se experimentuje s disonancemi. Mluvíme například o tom, že se předrží tóny, než se rozvedou, vznikají tam nepřipravené disonance, když se chce zvýraznit určitý afekt a tak dále. Tak to jsou věci, které jsou stále velmi novátorské a které vnímám spíš než jako úspěch jako určitý přínos.

No a další směr je ten, že si říkám, že autentická interpretace není jen o baroku. To je obecná idea, která se dá aplikovat prakticky až do současnosti, dalo by se říct. Prostě dělat tu hudbu nejen tak, jak zněla v době svého vzniku, ale jak by ten skladatel s tím počítal. Tedy jak by měla znít v intencích toho daného skladatele.

A to je věc, která je obecná a která se neváže jen ke staré hudbě. Takže samozřejmě to směřování a hledání toho ideálu té autentické interpretace, to je právě doménou souboru. A to dokazuje i to, že jsme se vrhli i na romantický repertoár, nebo dokonce post-romantický repertoár, jako jsou právě skladby třeba Ferruccia Busoniho, tedy na repertoár před druhou světovou válkou, kde se dá poukázat na to, že ta interpretace opravdu byla jiná a byla hodně jiná a pak došlo k takovému zploštění. Vidím tedy, že věnovat se autentické interpretaci v jejím pravém smyslu má opravdu velký význam.

Snáší se na Vás někdy kritika právě kvůli tomu, jakým způsobem se věnujete autentické interpretaci v romantické hudbě?

Určitě ano. Ze začátku mne od toho mnozí odrazovali a říkali, že pokud začneme dělat romantismus, souboru to může ohromně uškodit. Samozřejmě vím, že někteří to vítají, ale někteří v tom také vidí velké ohrožení. Setkal jsem se i s tím, že jsem jako dirigent byl vyloženě odsunut do pozadí s tím, že jsem přece pro baroko. I tyto názory se ovšem naštěstí postupem času mění.

---

³ Le Poème Harmonique je francouzský hudební soubor, který roku 1998 založil Vincent Dumestre a který se pokládá za svůj cíl znovuoobjevovat a interpretovat starou hudbu na dobové nástroje, zejména pak hudbu z období renesance a baroka – Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Le_Po%C3%A8me_Harmonique [cit. 23.4. 2022]

Vnímáte s postupem času určité změny ve společnosti, co se staré hudby a její poučené interpretace týče? Je tento obor více vyhledáván mezi mladými lidmi a stává se populárnějším?

Určitě. Ono to taky bylo dané tím, že hudební školy (konzervatoře i vysoké školy) hledaly nové cesty, aby de facto nezanikly. A tak najednou daly tyto instituce prostor všem různým alternativám, ať už jazzu, popové hudbě nebo právě historicky poučené interpretaci. Zapůsobil tam určitě i tento určitý existenční problém, který pomohl tomu, aby se to zpřístupnilo. Ta změna ale tady určitě je i jinde. Soudím to i podle své funkce uměleckého ředitele Mezinárodní letní školy staré hudby ve Valticích. Když jsem do této funkce před několika lety nastoupil, trochu to tam umíralo. Jezdili tam stále stejní lidé (lektoři) a nedařilo se to obměnit. S tím šel i počet účastníků výrazně dolů. Když jsme tam ale přivedli nové lektory, kteří už byli nějakým způsobem navázáni na mladé lidi a studenty, najednou se to perfektně zvedlo. I zahraniční lektoři, kteří k nám jezdí, si naše kurzy nemohou vynachválit a setkávám se i s názory, že ani leckde v zahraničí to nefunguje tak dobře. Za což jsme opravdu velmi rádi.

Jaký je Váš názor na střídání žánrů? Lze do určité míry dělat na profesionální úrovni moderní hudbu a zároveň obstát v orchestrech, které se zabývají autentickou interpretací?

Pokud se chce člověk věnovat autentické interpretaci – na dobové nástroje – tak to prakticky nelze kombinovat se zaměstnáním v klasickém moderním orchestru. Jestli sem tam nějaký violista či violoncellista slušně zvládne hrát tam i tam, tak dobře, ale třeba u houslistů je to téměř vyloučeno. Pokud se výjimečně objeví někdo, kdo dělá dobře starou hudbu, ale hraje v klasickém moderním orchestru, tak takového člověka můžeme použít třeba na záskok nebo na doplnění. Ale musel projít tou drezurou historicky poučené interpretace, když to tak řeknu.

A jak vnímáte tuto problematiku střídání u zpěváků?

U zpěváků je to opravdu velice individuální. Když konkrétní člověk je dostatečně flexibilní a daný hlas je vhodný pro účel staré interpretace, tak to podle mého názoru zkombinovat do určité míry lze. Ale ne u všech, to rozhodně ne. Některé hlasy jsou v tom moderním operním světě tak posazené, že to vůbec nejde. (4)

2.3 Členové souboru

Musica Florea patří k soborům, které nemají vyloženě stálé obsazení. Hudební programy, které soubor pořádá nebo se jich účastní, mají totiž různé formáty a s tím se mění i počet hráčů a zpěváků. Obsazení koncertů se pohybuje od čtyř do sta účastníků, výjimečně i více. Větší počet účastníků se týká především realizace symfonických skladeb a případné účasti sboru Collegium Floreum (viz. Kapitola 2.6.1. Collegium Floreum). Soubor ovšem má za tolik let působení již osvědčené spolupracovníky, kteří tvoří tzv. jádro souboru – přibližně deset lidí. Ať už se jedná o hráče v orchestru, sbor, či sólisty, drtivá většina umělců, kteří se jakéhokoliv projektu účastní, se souborem v minulosti již spolupracovala. Téměř všichni tedy prošli nezbytným tréninkem historicky poučené interpretace, která vytváří hlavní ideu tohoto tělesa. Velmi vzácnou věcí je fakt, že s Musicou Floreou stále působí i umělci, kteří stáli u samotného vzniku souboru.

2.3.1 Původní členové

Většina původních členů souboru byli studenti hudební konzervatoře v Teplicích, kde byl soubor založen. Hudebníci, kteří se podíleli na úplně prvním koncertě, byli Dagmar Valentová a Marcela Koudelová na barokní housle, Lydie Cillerová na violu, Pavel Řezáč a Marek Štryncel na violoncello, Jan Doskočil na kontrabas a Iva Štrynclová (tehdy Vedralová) na cembalo. Na tomto koncertě se také podílelo pět zpěváků, kteří zpívali ansámblové zpěvy, sólistou byl tenorista Martin Prokeš. V té době, záhy po koncertě, již s Floreou začala hrát také Simona Tydlitátová a brzy na to i Jiřina Štrynclová – obě na housle-či František Kuncel na violu.

Krátce na to se ke členům souboru přidala také skupina hráčů z Plzně, mezi které patří například flétnista Marek Špelina. Všechny tyto umělce tedy lze považovat za původní členy souboru a za ty, kteří se na založení a úspěchu tohoto tělesa ve velké míře podíleli. (6)

2.3.2 Současní členové

Jak již bylo zmíněno v předchozím textu (1.3 Členové souboru), soubor Musica Florea nemá stálé obsazení. Jádro souboru ovšem v této době tvoří několik umělců, kteří by se téměř za stálé členy dali považovat. U pultu prvních houslí můžeme dnes při většině koncertů vidět a slyšet houslistku a violistku Magdalenu Malou, Dagmar Valentovou nebo dříve Janu Chytilovou, jejíž působení v souboru bohužel zastavil úraz ruky. Ve druhých houslích pak Simonu Tydlitátovou, Eleonoru Machovou a někdy také Jiřinu Štrynclovou. Na violu nejčastěji se

souborem hraje Lydie Cillerová, na violoncello či violu da gamba Hana Fleková, na kontrabas Ondřej Štajnochr, na arciloutnu Přemysl Vacek a na cembalo Iva Štrynclová. Za dechové nástroje pak nejčastěji slýcháme hrát na zobcovou flétnu Marka Špelinu, Marcela Plavce na hoboje, nebo Kryštofa Ladu na fagot. V tomto více či méně stálém obsazení souboru lze najít jména několika hráčů, kteří jsou zároveň původními členy souboru a spolupracují s ním tedy od jeho úplného počátku – Simona Tydlitátová, Jiřina Štrynclová, Lydie Cillerová, Iva Štrynclová či Marek Špelina. (6)

Obrázek 2 – Soubor. Foto Michal Světlík.

3 Působení souboru

3.1 Repertoár

Repertoár souboru obsahuje díla skladatelů od raného baroka až po romantismus. V dlouhém seznamu autorů, jejichž skladby Musica Florea interpretuje, samozřejmě nechybí velikáni barokní hudby jako G. F. Händel, Antonio Vivaldi, G. Ph. Telemann nebo J. S. Bach. Dále se soubor v historii svého působení zabýval také hudbou G. B. Pergolesiho, Claudia Monteverdiho, Marca-Antoine Charpentiera, Dietricha Buxtehudeho, G. B. Bononciniho, Johanna Josepha Fuxe či George Muffata, od nichž má ve svém repertoáru velké množství skladeb. Velkým posláním ansámblu je také šířit tvorbu českých barokních skladatelů. Během třiceti let své existence soubor interpretoval řadu děl od autorů jako Josef Antonín Benda, Jan Václav Hugo Voříšek, Jakub Jan Ryba, Jan Dismas Zelenka, František Xaver Brixl nebo Adam Václav Michna z Otradovic. (7,1)

Soubor v čele se svým vedoucím se dále také hojně věnuje vyhledávání, objevování a interpretaci děl autorů, kteří jsou v dnešní době zcela zapomenutí, či „polozapomenutí“. Za dobu své existence se setkali s velkým množstvím skladatelů, kteří z různých důvodů nemají místo vedle autorů vrcholného baroka, ačkoliv by si jej zasloužili úplně stejně. Tímto způsobem tedy Musica Florea přibližuje svým posluchačům díla téměř neznámých autorů, která nejsou běžně prováděna. Z českých skladatelů se zde objevují jména jako Johann Kaspar Ferdinand Fischer, od něhož má soubor v repertoáru hlavně duchovní skladby – například Missa Inventionis Sanctae Crucis, Offertorium de Dedicatione Templi. Dalším takovým znovuobjeveným autorem je Antonín Reichenauer. Z jeho děl soubor interpretoval například Requiem, Koncert pro sólový hoboj nebo koncert pro violoncello. Mezi další české autory, jejichž díla Musica Florea interpretuje a nejsou to díla, která by byla běžně k poslechu, patří například Josef Leopold Václav Dukát, Jan Josef Ignác Brentner, Jan Křtitel Vaňhal, Jan Zach, či František Ignác Tůma.

V repertoáru souboru se dále objevují díla klasicistních skladatelů, například od L. van Beethovena, W. A. Mozarta či Josepha Haydna. Dále se také Marek Štrunc nebojí vést soubor i k romantickým kusům od Antonína Dvořáka, Roberta Schumanna nebo Clara Schumannové. (1)

Pro účely divadla Florea Theatrum (viz. kapitola 2.5.2 Florea Theatrum) se v repertoáru vyskytují i opery či balety. Mezi opery, které lze zařadit do

repertoáru souboru patří například Praga nascente da Libussa e Primislao od Antonia Denzia, melodram Kirké Václava Paupnera, Muzio Scevola, tzv. opera tří autorů: G.F. Händel, Filippo Amadei, Giovanni Bononcini, dále Armida G. Scarlattiho, Vesnický trh od Josefa Antonína Bendy, Il Farnace Antonia Vivaldiho, Händelova Terpsichore nebo La serva padrona G. B. Pergolesiho. Z baletů pak Don Juan aneb Kamenná hostina Christophera Willibalda Glucka či Pantalón a Kolombina W. A. Mozarta nebo jediný balet skladatele L. van Beethovena – Prométheovi lidé aneb Moc hudby a tance. (6)

3.2 Významné spolupráce

Za 30 let existence má na svém kontě soubor Musica Florea velké množství vystoupení a projektů po boku významných umělců, ansámbků, souborů, sborů a dalších uměleckých uskupení. Vedle významných projektů také soubor získal několik krásných ocenění a zúčastnil se zajímavých soutěží. Také jsou pravidelně zváni k účasti na hudebních festivalech u nás i v zahraničí. I díky tomu všemu si soubor získal velmi dobré jméno a prestiž jak v České republice, tak za hranicemi a patří již neodmyslitelně do povědomí publika, které se zajímá nejen o historicky poučenou interpretaci, ale celkově o interpretaci hudby na dobové nástroje.

3.2.1 Ocenění a festivaly

Největší množství úspěchů a věhlasných cen sklízí nahrávky souboru. Úplně první ocenění jim bylo uděleno v roce 1994 hned za první nahrávku, která vznikla v tomtéž roce (J. D. Zelenka – Missa Sanctissimae Trinitatis a moll). Tato nahrávka byla oceněna nejvyšším ohodnocením prestižního francouzského časopisu Diapason. V roce 1997 soubor získal další ocenění, tentokrát „Zlatá Harmonie 1997“ za nejlepší domácí nahrávku roku. Tou bylo CD, které vzniklo ve spolupráci s mezzosopranistkou Magdalenou Koženou s názvem „Bach arias“. V témže roce se soubor zúčastnil VII. Středoevropského festivalu koncertního umění v Žilině, odkud si odvezl cenu hudební kritiky za nejlepší interpretační výkon. V roce 2003 si soubor přivezl další velmi prestižní ocenění ze světového hudebního veletrhu MIDEM. Šlo o cenu „Cannes Classical Award“ a oceněna byla nahrávka z roku 2001 „Sub olea pacis et palma virtutis conspicua orbi regia Bohemiae Corona – Melodrama de Sancto Wenceslao“ (Pod olivovníkem míru a palmou ctnosti Koruna česká nádherně září celému světu – melodram o Sv. Václavu) od Jana Dismase Zelenky. V tomto roce získalo další CD souboru

s názvem „Vejvanovský: Svatováclavské nešpory“ nominaci na Cenu Harmonie. Dalším oceněním je „CD des monats toccata“ které získala nahrávka Bachových Braniborských koncertů v roce 2008. O rok později se soubor zúčastnil Mezinárodního festivalu barokní hudby ve Varaždinu v Chorvatsku, odkud si odvezl diplom za nejlepší interpretaci hudby Johanna Sebastiana Bacha. Dalším velmi významným úspěchem je ocenění „CD of the Week“ od Classic FM, které získala v roce 2011 nahrávka „Reichenauer: Koncerty II. Hudba Prahy 18. století. Soubor také obdržel Dvořákovskou cenu Regensburžského hudebního časopisu a mnoho dalších. (7,8)

Musice Floree napomáhá k většímu věhlasu vedle krásných cen také účast na prestižních festivalech. Z tuzemských festivalů soubor účinkoval například na Pražském jaru, nebo na Mezinárodním hudebním festivalu v Českém Krumlově. Mezi další patří například Svatováclavské slavnosti, Svatováclavský hudební festival, Moravský podzim, Struny podzimu, Concentus Moraviae, Zelenka festival Praha – Drážďany, Opera Barocca a v neposlední řadě u nás velmi významné pražské Letní slavnosti staré hudby či další hudební festivaly. Ze zahraničních festivalů to pak byl Středoevropský festival koncertního umění v Žilině na Slovensku či Mezinárodní festival barokní hudby ve Varaždinu v Chorvatsku. Dále se soubor účastnil například festivalu Tage alter und neuer Musik v Regensburgu v Německu, Festival Baroque du Pays du Mont Blanc ve Francii, Tage alter Musik Sopron v Maďarsku, Festival van Vlaaderen v Bruggách či Europalia v Bruselu v Belgii či Rezonanzen Wien v Rakousku a mnoha dalších. (8)

3.2.2 Významní umělci

Během třiceti let působení měl soubor příležitost spolupracovat s velkým množstvím významných umělců, ať už se jednalo o sólisty, ansámby či jiná větší uskupení. Z českých sólistů opakovaně Musica Florea spolupracovala a stále spolupracuje s pěvkyní a přední českou mezzosopranistkou Magdalenou Koženou, se kterou nahrála i několik CD. Z dalších českých pěveckých osobností, které spolupracovaly se souborem jmenujme například Sylvu Čmugrovou, Michaelu Šrůmovou, Martinu Jankovou, Irenu Troupovou a další. Z pěvců pak mezi stálé hosty patří například Aleš Briscein, Jaroslav Březina, Miloš Horák, Roman Janál, Jiří Miroslav Procházka a mnoho dalších. Z našich českých těles spolupracuje Florea často například s chlapeckým dětským sborem Boni pueri či se souborem

Schola Gregoriana Pragensis nebo s Pražským komorním sborem či souborem Victoria Ensemble.

Ze zahraničních sólistů se v historii spolupráce rovněž vyskytují jména velkých hvězd. Mezi ně patří například švédská sopranistka Susanne Rydén, kanadská sopranistka Nancy Argenta, francouzská sopranistka Veronique Gens či rakouský pianista Paul Badura-Skoda, španělský kontratenorista Flavio Olivier, nebo známý francouzský kontratenorista Philippe Jaroussky, který vystoupil s Musicou Floreou v Praze v roce 2008. Mezi zahraniční ansámby, které přišly se souborem do uměleckého kontaktu, patří například francouzské ansámby Les Musiciens du Paradis, Le Poème Harmonique či Ensemble PhilidOr, britská vokální skupina Orlando Consort, dále také izraelská vokální skupina zaměřující se na chorály NIVE (The New Israeli Vocal Ensemble), Musica Aeterna ze Slovenska, Sächsisches Vocalensemble z Drážďan. Do této skupiny patří také chlapecký sbor působící v katedrále Sv. Petra v Regensburgu – Regensburger Domspatzen či vřznamný francouzský sbor Les Pages et Les Chantres du Centre de Musique Baroque de Versailles. (8)

Musica Florea ovšem nevyhledává jen umělce, kteří už mají ve svém oboru dlouholetou praxi. Soubor dává také příležitost mladým umělcům, kteří svou profesní dráhu teprve začínají. V poslední době se se souborem z mladé generace představila například Zuzana Kopřivová, Filip Dáamec nebo Martin Javorský.

3.3 Publikační činnost

3.3.1 Vydaná CD

Musica Florea za celou dobu svého působení nahrála, nebo se částečně podílela na realizaci až kolem tří desítek kompaktních disků. Historicky první nahrávka souboru, o které jsem se zmínila již v předchozích kapitolách, pochází z roku 1994 a jde o dílo Missa Sanctissimae Trinitatis a-moll (Mše Nejsvětější trojice) od skladatele Jana Dismase Zelenky. Na této nahrávce se sólových pěveckých partů zhostili Anna Hlavenková (soprán), Magdalena Kožená (alt), Richard Sporka (tenor) a Michael Pospíšil (bas). Hned v roce 1995 následovala druhá nahrávka s názvem „Vejvanovský, Rittler, Biber“, která obsahuje celkem 14 děl autorů, jejichž jména nese název CD-tedy Pavel Josef Vejvanovský, Phillip Jakob Rittler a Heinrich Ignaz Franz Biber. Třetí nahrávkou pak bylo o rok později CD s názvem „Biber“ obsahující díla skladatele Heiricha Ignaze Franze Bibera. V tomtéž roce soubor vydal ještě další nahrávku, na které sopranistka Anna Hlavenková nahrála

šest německých árií Johanna Christopha Kridela a do třetice v roce 1996 nahrál soubor ještě CD s názvem „Schmelzer“, na kterém zaznamenal dvanáct děl dalšího barokního skladatele-Johanna Heindricha Schmelzera. I na tomto CD se představila sopranistka Anna Hlavenková, dále pak Martin Prokeš (tenor) a opět Michael Pospíšil (bas).

V roce 1997 soubor doprovodil na nahrávce mezzosopranistku Magdalenu Koženou při interpretaci čtrnácti árií z kantát a oratorií od Johanna Sebastiana Bacha a o tři roky později, v roce 2000, soubor pokračoval nahrávkou dalšího díla J. S. Bacha a to Magnificat Es dur. V tom samém roce soubor stihnul vydat ještě jedno CD, tentokrát dílo v té době celkem neznámého a znovuobjeveného skladatele Josefa Leopolda Dukáta „Cithara nova“ z roku 1707. Na této nahrávce se vedle Anny Hlavenkové a Aleše Procházky (bas) podílel také rakouský kontratenorista Markus Forster, který se zúčastnil o rok později také nahrávání dalšího CD souboru Musica Florea. Tentokrát šlo opět o dílo Jana Dismase Zelenky, jedno z jeho nejznámějších „Sub olea pacis et palma virtutis conspicua orbi regia Bohemiae Corona – Melodrama de Sancto Wenceslao“ (Pod olivovníkem míru a palmou ctnosti Koruna česká nádherně září celému světu – melodram o Sv. Václavu). Na této nahrávce lze slyšet kromě Markuse Forstera, také Noémi Kiss (soprán) a Annu Hlavenkovou, Jaroslava Březinu a Adama Zdunikowskeho (tenor) a Aleše Procházku. Vedle Musicy Florey pak také chlapecký dětský sbor Boni Pueri, ansámbl Musica Aeterna a Ensemble Philidor.

V roce 2001 se podařilo vydat ještě druhé album, tentokrát s duchovní hudbou jednoho z nejvýznamnějších představitelů barokní hudby v Čechách Johanna Caspara Ferdinanda Fischera. U představitelů českého baroka zůstala Musica Florea i se svou další nahrávkou o rok později, tedy v roce 2002 a šlo o světovou premiéru děl Pavla Josefa Vejvanovského s jednotícím názvem „Vesperae Sancti Vencaslai“. Jednalo se o výběr několika skladeb, které by teoreticky mohly tvořit nešpory ke svátku Sv. Václava, ale původně tato sestava skladeb, ani vytvoření nešpor, nebyla autorovým záměrem. Sólových partů se zde zhostili Lukáš Sádkovský (soprán), Martin Ptáček (alt), Jaroslav Březina a Michael Pospíšil. Celá nahrávka vznikla opět ve spolupráci s chlapeckým dětským sborem Boni Pueri. V roce 2003 soubor doprovodil na nahrávce sopranistku Simonu Houdu Šaturovou při interpretaci barokních árií od Antonia Vivaldiho, Georga Friedricha Händela, Johanna Josepha Fuxe, Alessandra Scarlattiho a Christophera Willibalda Glucka. Album nese název „bel piacere baroque arias“. V roce 2005 soubor vydal

ve spolupráci s chlapeckým dětským sborem Boni Pueri další titul s tvorbou skladatelů z období českého baroka. Zaznamenáno je dílo J. D. Zelenky „Velkopáteční responsoria“ a Sinfonia H dur, Sonata a moll a Sonata e moll Františka Ignáce Tůmy.

O tři roky později (2008) se Marek Štryncl se svým souborem rozhodl pro natočení všech šesti Braniborských koncertů od skladatele Johanna Sebastiana Bacha, které vyšly na dvou CD. V říjnu roku 2009 pak vyšel první disk s dílem Antonína Dvořáka, konkrétně šlo o jeho Symfonii č.7 d moll, Symfonii č. 8 G dur, Symfonické variace, op. 78, předeheru k opěře Vanda, Pražské valčíky a polku „Pražským akademikům“. V nahrávkách romantické hudby a zejména tedy děl Antonína Dvořáka se rozhodl Marek Štryncl se svým orchestrem pokračovat i nadále a jeho cílem bylo nahrát všech devět symfonií tohoto skladatele. V roce 2010 vydal soubor další díla skladatelů českého baroka, Symfonii D dur od Jana Václava Huga Voříška a z pera Antonína Rejchy Ouverturu D dur a Symfonii Es dur. V tom samém roce soubor stihl vydat ještě další titul, na kterém zůstal u interpretace skladatelů českého baroka. CD nese název „Voříšek: Missa in B – Tomášek: Messa noc Graduale et Offertorio“ a slyšet na něm lze opět J. V. H. Voříška a Václava Jana Křtitele Tomáška. V roce 2011 vzniknul další disk, které nese název „Reichenauer: Koncerty II. Hudba Prahy 18. století“ a obsahuje čtyři koncerty, jednu ouverturu a jednu sonátu od skladatele Antonína Reichenauera. I na dalším CD z roku 2016 se soubor věnuje velikánovi české barokní hudby. Je jím opět Jan Dismas Zelenka a jeho čtyři díla: Magnificat in C, O magnum mysterium, Missa Nativitatis Domini in D a Moteto „Chvalte Boha silného“ v G dur. Na tomto albu se sólových pěveckých partů ujali Barbora Sojková (soprán), Markéta Cukrová (alt) a Tomáš Král (bas).

V prosinci 2015 se Marek Štryncl rozhodl pokračovat v nahrávkách romantické hudby a vznikl záznam Symfonie č.1 c moll společně s Nokturnem B dur, obě díla od Antonína Dvořáka. V roce 2016 Musica Florea vydala hned dva tituly. Prvním z nich se soustředil na dílo Jana Zacha, konkrétně na jeho Requiem solemne in c moll a Mariánské nešpory D dur (Vesperae de Beate Virgine) a na druhém CD vyšla nahrávka Symfonie č.2, opět od A. Dvořáka. O rok později (2017) vyšel další titul s díly z pera Antonína Dvořáka, a to jeho patrně nejznámější symfonie č.9 „Novosvětská“ společně s Hymnem „Dědicové Bíle hory“ pro sbor a orchestr. V roce 2018 si Marek Štryncl vybral další Dvořákovu symfonii, kterou se rozhodl

zaznamenat. Šlo o Symfonii č.4 a na CD vedle ní zaznívá také předehra „Můj domov“.

V roce 2019 vydala Musica Florea další CD. Na prvním z nich je Musica in luctu sive pia considerationes in amarissimam Christi passionem (oratorium) od skladatele Jana Anselma Fridricha a Stabat mater Františka Ignáce Antonína Tůmy. V prosinci téhož roku byla vydána také další Dvořákova Symfonie č.5 společně s předehrou Othello“. Dalším dílem Antonína Dvořáka, kterého se soubor zhostil a zpracoval jej na nahrávku, je Symfonie č.3 Es dur, které na CD předchází Tragická předehra v B dur a zakončeno je polonézou Es dur. Tato nahrávka byla vydána na konci roku 2020.

Předposledním Dvořákovým dílem, které soubor nahrál, je Stabat mater, Op. 58. Tato nahrávka vznikla na jaře roku 2021 ve spolupráci se sborem Collegium Floreum a sólisty, kterými byli Michaela Šrůmová (soprán), Sylva Čmugrová (alt), Aleš Briscein (tenor) a Tomáš Šelc (bas). Zatím poslední nahrávkou je Dvořákova 6. Symfonie D dur, která je na CD zaznamenána společně se suitou A dur. Tato nahrávka vznikla začátkem roku 2022. Touto nahrávkou soubor zkompletoval všech 9 symfonií Antonína Dvořáka a u všech těchto CD jde o světovou premiéru nahrávek Dvořákových symfonií na dobové nástroje. (7)

3.3.2 Další publikační činnost

Další publikační činnost, které se věnuje vedoucí souboru Marek Štrýncl, se týká edice a vydávání not. Pod vydavatelstvím a nakladatelstvím Českého Rozhlasu jako editor vydal dílo Františka Vincence Kramáře „Quintetto pour une Flute, Violon, deux Violes et Violoncelle, op. 58 C major“, dále od V. J. H. Voříška Offertorium Mentis Oppressae, Graduale Benedictus es a Offertorium Quoniam iniquitatem cognosco a Divertimento od skladatele Františka Xavera Richtera. (5)

3.4 Recenze

Všeobecné vnímání interpretace staré hudby na dobové nástroje autentickým způsobem není ze strany kritiky úplně jednotné. Zatímco skutečnost, že se na dobové nástroje hraje hudba barokní, případně klasicistní, je již kritiky přijímána bez zvláštních výhrad, v případě hudby romantické je přijetí kritiků doposud značně rozporuplné, čehož si je vědom i sám dirigent Marek Štrýncl.

Někdy je autentické interpretaci romantické hudby kritiky vytýkána určitá nerovnoměrnost jak akustická, tak intonační. Je třeba se ovšem zamyslet nad tím, jestli zrovna tato skutečnost je hodna kritiky. Právě tato nerovnoměrnost je

ve skutečnosti tím, co by k interpretaci romantické hudby totiž mohlo, nebo podle názorů umělců, kteří se této interpretaci věnují-mělo patřit, protože v romantismu zkrátka zněly nástroje akusticky jinak, a to jak barvou, tak silou. Dnešní dokonalejší hudební nástroje už jsou na tom samozřejmě jinak. Obecně lze říci, že převládl názor, že orchestrální interpretace na soudobé nástroje dosáhla dokonalosti. Tento fakt lze přijmout pouze do té míry, pokud se soustředíme na dokonalost zvuku pouze po technické stránce, kterémužto kritériu samozřejmě moderní a technicky dokonalejší současné hudební nástroje vyhovují.

Pokud však odhlédneme od technické dokonalosti interpretce dobové (konkrétně romantické) hudby, a pohlédneme na ni z pohledu interpretace, která by měla odpovídat době, ve které hudba vznikala, a jako takovou ji chceme prezentovat, je třeba souhlasit s názorem Marka Štrýncla a s jeho snahou se barvou, intonací, akustikou i silou zvuku nástrojů hudbě daného historického období co nejvíce přiblížit a hledat její původnost a pravdivost. Snad i to, co mohl zamýšlet sám autor v době, ve které dané dílo vznikalo. Podrobným studiem Dvořákova díla došel Marek Štrýncl k množství poznatků, které se snaží aplikovat při interpretaci skladeb z pera Antonína Dvořáka. Jak sám uvádí, v průběhu času začalo docházet k drobným úpravám v interpretaci romantické hudby, například v užívání vibrata, které se v romantismu užívalo minimálně, naopak v případech glissanda či portamenta dochází k záměrnému odstraňování, důsledkem čehož ztrácí skladby romantickou agogiku. Za zmínku stojí i fakt, že Dvořák měl v oblibě scherza, která se postupem času začala hrát rychleji oproti záměru autora, nebo přesvědčení Marka Štrýncla, že rubato k romantické hudbě neodmyslitelně patří, a proto jej při interpretaci této hudby hojně užívá.

Jak už tomu u kritiky bývá, a jak jsem i uvedla v úvodu této kapitoly, názory na autentickou interpretaci romantické hudby nejsou zcela jednotné. Někteří kritici uznávají a vyzdvihují zvuk orchestru složeného z dobových nástrojů nebo jejich věrných kopií, někteří mu vytýkají drobné nepřesnosti, a někteří činí obojí, jsou nadšeni zvukem orchestru na straně jedné, na straně druhé mu vytýkají určité nedokonalosti.

Ráda bych zde připojila některé citace z kritik na dvojalbum s hudbou Antonína Dvořáka, konkrétně Symfonií č.7 d moll, Symfonií č.8 G dur, doplněné na albu Symfonickou variací, předehranou k opeře Vanda, Pražskými valčíky a polkou „Pražským akademikům“. Na těchto úryvcích bych ráda doložila právě tuto

rozdílnost v přijímání interpretace romantické hudby tak, jak ji na tomto dvojbalbu předkládá Musica Florea.

James Ross, Early Music Forum of Scotland News

"Dvořák na dobové nástroje?" To byla nevěřičná reakce téměř všech mých hudebních přátel, když jsem jim řekl, že recenzuji tato CD. Na úvod bych však rád řekl, že tyto nahrávky neudělaly nic menšího, než že zcela změnily mé chápání Dvořákovy symfonické hudby. Bez ohledu na otázku autenticity je hra a interpretace vynikající-jsou tedy tato vystoupení tak odlišná od výkonů moderních orchestrů? Struny hrají bez rutinního vibrata a místy využívají překvapivé, ale naprosto autentické portamento, hra na žestě se vzrušující ostrostí až útočností, za což mohou hráči stejně jako jejich nástroje, zatímco dřevěné dechové nástroje, skvěle virtuózní, mocně demonstrují to, co jsme modernizací ztratili. Nízká tessitura hobojí a fléten, tak často předmětem stížností moderních hráčů, krásně působí na dobové nástroje, dokonalý je i lahodný folklorní tón klarinetů. Zjistil jsem, že znovuobjevuji oblíbené pasáže v těchto dvou velmi známých symfoniích zasazených do zcela nového světla, a pokud jsem si občas přál, aby Štrýncl svým hráčům dovolil trochu více se zdržet u některých lyrických pasáží, všechny dynamické sekce byly ohromující. Třešničkou na dortu těchto přelomových CD jsou „výplně“ – nádherně dramatická předehra k opeře Vanda a Symfonické variace, které Dvořákovi výmluvně poskytují jeho nejrozmanitější paletu textur a dotahují techniky souboru Musica Florea do extrému. Nejúžasnější ze všech jsou Pražské valčíky, hrané se slyšitelnou láskou a v podání interpretů nakažlivým „vídeňským“ švihem. Tato CD jsem přehrával znovu a znovu a moje potěšení z nich roste s každým přehráním-vřele doporučuji." (6)

Jan Smaczny (BBC)

Převažujícím důvodem investice do Štrýnclova provedení je orchestrální zvuk, zejména ve hře na dech a žestěvé nástroje, skvěle zachycený v živé nahrávce. Bohužel existují určité interpretační problémy: tempa v Sedmé symfonii jsou nevyzpytatelná, s tendencí uhánět v určitých crescendech a je zde výrazný nedostatek rytmických nuancí, nejškodlivějších na začátku scherza.

Obecně lze říci, že provedení Symfonických variací, které doprovázejí tuto Symfonii na prvním disku, je úspěšnější. Štrýnclův roztěkaný přístup se lépe hodí k první větě 8. symfonie a výkyvy nálad Adagia jsou pěkně zachyceny. Allegretto

grazioso je přehnaně uhlazené, ale tuto nahrávku lze doporučit, v neposlední řadě pro fascinující orchestrální zvuk. (6)

Rob Cowan (Warner, 12/99).

Jeho výkony s Musicou Floreou mají proměnlivou kvalitu, nejlepší momenty Osmé jsou ve finále, kde trylky a nízké tóny žesťových nástrojů obecně působí poměrně silným dojmem. Sedmá je, no, zasmušilá, první věta spíše nudná než obzvláště temná a s finále, které nemá žádné poetické nuance, které do ní přináší Mackerras, nemluvě o Kubelíkovi nebo Monteuxovi. Orchestr pracuje tvrdě, ale přináší zklamání v jednom nebo dvou klíčových ohledech: dechy občas působí spíš nedoladěně a jsou chvíle, kdy smyčce nevyčnávají dostatečně silně. Ani jedno z představení mi nepřipadá jako moc osobité, i když Osmá je o něco lepší než Sedmá a výplně jsou ještě lepší, zvláště dramatická předehra k opeře Vanda a Symfonické variace. Jinak bych se v rámci symfonií přiklonil k Mackerrasovi a Kubelíkovi nebo, pokud láká především „dobový“ úhel pohledu, ke stále nápaditému Nikolausi Harnoncourtovi s Royal Concertgebouw. (6)

Robert Matthew-Walker – International Record Review

Dirigent Štryncl tvrdí, že „styl volného rubata je základní součástí romantismu“, až sem je to v pořádku, pokud se však aplikuje na Dvořákovu symfonickou hudbu, výsledkem je odstranění jedné z jejích největších předností-skladatelova ovládání opravdové symfonické struktury-a tedy přeměna hudby v něco, čím není. Pokud si nárokuje „autenticitu“ provedení, čím je proboha ospravedlněno ignorování Dvořákových tempových a náladových označení na začátku díla (Allegro moderato – čtvrtěová nota s tečkou = 66) pro mnohem ospalejší tempo, jako to dělá Štryncl? Co se týká kratších skladeb na Štrynclově albu, je dirigent strukturálně méně náročný a provádí poměrně zřídka slýchanou hudbu, která je jemu i orchestru mnohem více vlastní. Kvalita nahrávek obou skladeb je skutečně velmi dobrá..... Nahrávky Musica Florea jsou vysoce kvalitní.....Štrynclovo podání kratších skladeb je opravdu nádherné a měli by je slyšet všichni milovníci tohoto skladatele (Dvořáka). (6)

3.5 Další projekty

3.5.1 Collegium Floreum

Pěvecké těleso Collegium Floreum, jehož zakladatelem a sbormistrem je opět Marek Štryncl, je nedílně spjato se souborem Musica Florea. Členy tohoto unikátního tělesa jsou profesionálové ze všech oblastí v oboru zpěvu, ať už se

jedná o profesionální zpěváky, pedagogy, hlasové poradce, sbormistry anebo studenty zpěvu z celé České republiky. Jejich společným zájmem je pěvecká interpretace dobové hudby, k čemuž je potřeba, aby byli vybaveni značnou hlasovou flexibilitou, díky níž se dokážou přiblížit dobové technice zpěvu a přenést do současnosti původní výraz prováděných skladeb. Sbor neúčinkuje na každém koncertě souboru, ale převážně na větších projektech a při provádění děl, která přítomnost sboru vyžadují. Také nemá stálé obsazení, ale většinou jsou oslovováni lidé, kteří buď v minulosti v Collegium Floreum zpívali, nebo již mají za sebou alespoň základní průpravu historicky poučené interpretace. (1)

Obrázek 3 - Collegium Floreum. Foto Jiří Kučera.

3.5.2 Florea Theatrum

Dalším z unikátních projektů Marka Štryncla je převozná barokní divadlo Florea Theatrum. Potřeba vybudovat historickou scénu vyvstala s touhou zprostředkovat divákovi nejen hudební, ale také vizuální vjem historických hudebních děl. Pro nastudování oper a baletu snil Marek Štryncl o vybudování mobilní dřevěné divadelní scény, díky které by mohl divákům tento vjem nabídnout. Jeho sen se začal plnit naprostou náhodou, kdy byla omylem pokácena část lesa jeho rodičů, a bylo nutno dřevo urychleně zpracovat. Inspirací mu bylo mimo jiné i barokní divadlo v mém rodném městě, Českém Krumlově, mimořádná památka světového významu díky stáří i zachovalosti veškerých součástí i vybavení, včetně jevištní techniky a inventáře. Kastelán krumlovského zámku, v jehož komplexu se barokní divadlo nachází, se proto stal poradcem

v technických a konstrukčních záležitostech při tvorbě této scény. Scéna je tedy, jak už bylo řečeno, celá ze dřeva, díky zužujícím se bočním kulisám je vytvořena hloubková perspektiva, která spolu s pohyblivou dřevěnou podlahou a kulisami a dekoracemi, malovanými historickou malířskou technikou, napomáhá vyjádření poetiky jevištní architektury barokního divadla. K této autentické poetice přispívají bezesporu i určité „nedokonalosti“ v podobě zvukových efektů „dupajících“ dřevěné podlahy, vrzání dřevěných koleček při pohybu dekorací a v neposlední řadě i osvětlení, nejlépe svíčkami, které není sice tak intenzivní jako moderní osvětlovací techniky, ale přesto přináší hrou světla a stínů mnohdy možná živější a emotivnější divácký zážitek. Celkově se jedná o jedinečnou záležitost, kdy toto dřevěné, dobové pojetí divadla vtáhne diváka do zcela jiné dimenze, do jiné doby a zprostředkuje mu tak naprosto unikátní umělecký zážitek.

Sestavená scéna je třináct metrů široká, osm metrů hluboká a šest metrů vysoká. Dá se sestavit za jeden až dva dny, jedná se samozřejmě o sezónní záležitost, a každoročně se na jejích prknech odehrává velké množství oper a baletů po celé republice i v zahraničí. Mezi tituly, které byly na jevišti tohoto unikátního divadla provedeny, patří například Don Juan aneb Kamenná hostina skladatele Christophera Willibalda Glucka, Prométheovi lidé aneb Moc hudby a tance Ludwiga van Beethovena, z děl Wolfganga Amadea Mozarta pak například Pantalón a Kolombína, La serva padrona Giovanniho Battisty Pergolesiho a poslední produkci z roku 2021 byl Il Farnace od Antonia Vivaldiho.

Obrázek 4 - Florea Theatrum. Foto Lukáš Pelech Atelier.

3.5.3 Musica Florea Bohemia

Od roku 2002 pořádá Musica Florea vlastní festivalový cyklus nesoucí název Musica Florea Bohemia. V rámci koncertních řad, které jsou součástí festivalu, se soustředí na prezentaci děl, jež jsou nově objevena, či kladou důraz na skladby, které si zasluhují návrat k jejich interpretačním kořenům a o to se soubor při jejich provádění snaží. Každý ročník je vždy nějakým způsobem tematicky zaměřen, věnován určitému autoru či fenoménu v dílech hudebních mistrů. V minulosti to bylo například téma lásky, kdy devátý ročník tohoto festivalového cyklu proběhl v roce 2011 pod názvem „Doteky lásky v hudbě barokní“, jiný ročník byl věnován skladbám z unikátních českých archivů a podobně.

Letošní, jubilejní dvacátý ročník, s tématem „Hudební experimenty 17. A 18. století“, je zaměřen na skladby, kdy úmyslem jejich autorů při jejich komponování bylo vytvořit experiment, který svou formou vybočuje ze zažitých dobových zvyklostí.

Téma experimentu v hudbě se zdá být vhodnou volbou pro jubilejní ročník tohoto projektu, neboť toto téma jakýmsi způsobem spojuje většinu ročníků tohoto koncertního festivalu, a navíc je v určitém smyslu vlastní i samotnému zakladateli souboru Musica Florea, Marku Štrynclovi, který tvrdí, že experiment a improvizace v hudbě jsou fenomény, které posouvají hudbu a umění kupředu a jejich zásluhou dochází ke změnám hudebních stylů. Dále je přesvědčen, že pro pochopení starých hudebních mistrů je potřeba, aby i sami interpreti jejich hudby byli experimentátory:

„Pokud dnes chceme znát odpovědi na otázky ohledně dobové hudební praxe, musíme sami experimentovat a vlastně se doslova vžít do těch, kteří tak činili v minulosti,“ popisuje dirigent orchestru Marek Štryncel a dodává: „Experiment je silně spjatý se schopností hudební improvizace, která spontánně otevírá jinak neodhalitelné možnosti a nové cesty. (13)

4 Závěr

V předložené bakalářské práci s názvem „Musica Florea se zřetelem na autentickou interpretaci“ jsem se zaměřila na soubor Musica Florea a jeho celkovou činnost a aktivitu. V první kapitole jsem se soustředila na okolnosti vzniku souboru a jeho historii, která dle mého názoru je velmi bohatá navzdory tomu, že není až tak dlouhá. Soubor se během své existence, která v roce 2022 slaví přesně 30 let, dokázal dostat na přední příčky uskupení zabývajících se historicky poučenou interpretaci na dobové nástroje, a to jak na české, tak také na světové scéně. Velmi inspirativním a obdivuhodným člověkem je pro mne Marek Štrýncl, který se souboru věnuje od počátku, a to s velkou energií, nadšením a evidentní láskou k tomu, co dělá. To je dle mého názoru důvodem tak rychlého a velkého úspěchu souboru.

Ve druhé kapitole jsem se pak soustředila na samotné působení souboru. Nejprve na repertoár, který obsahuje velké množství děl z per více či méně známých autorů, dále také na významné spolupráce s předními českými i světovými umělci a hudebními tělesy a také na řadu ocenění, které soubor získal. Další podkapitola se věnovala publikační činnosti, tedy hlavně vydaným CD a v další jsem se zaměřila na recenze, které více či méně potvrzují můj názor na kvalitu tohoto souboru. V poslední podkapitole, která nese název „Další projekty“ jsem shrnula také další nápady a projekty, které pod hlavičkou souboru vznikají. Celá tato kapitola je pro mne důkazem a potvrzením toho, že Musica Florea je velmi raritní a profesionální soubor, který se díky svým kvalitám dostal velmi rychle do popředí české hudební scény. Ať už se jedná o počet vydaných CD či ocenění, který mi přijde velmi obdivuhodný, nebo jména sólistů a umělců, se kterými přišel soubor do uměleckého kontaktu, vždy se jedná o krásnou vizitku, kterou Musica Florea má.

Cílem této práce bylo také sjednotit všechny výše zmíněné informace do jednoho souboru, jelikož samostatně jsou velmi těžko dohledatelné a neexistují pohromadě v tištěné ani elektronické podobě.

5 Citovaná literatura

1. O souboru. *Musica Florea* [Online]. Musica Florea. [Cit. 11. 06. 2021]. Dostupné z: <https://www.musicaflorea.cz/o-souboru>
2. *Časopis Talent: měsíčník pro učitele a příznivce základních uměleckých škol*. Ostrava: Sdružení pro umění a východu Talent. 1999-2010
3. *Opus Musicum*. Brno: Opus musicum o. p. s. Red. Boris KLEPAL a doc. Mgr. Helena SPURNÁ, Ph.D. 1969-2022
4. Interview s Markem ŠTRYNCLEM, zakladatel souboru Musica Florea. Praha 24. 1. 2022.
5. Informace o Českém rozhlasu. *Český rozhlas* [online]. Český rozhlas, ©1997-2022. [cit. 21. 4. 2022]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/marek-strynci-8032515>
6. Osobní archiv Marka Štryncle. Datum vytvoření 1992-2021.
7. Musica Florea – Stěžejní alba – Supraphonline.cz. *Supraphonline.cz* [online]. Supraphonline.cz, ©2022. [cit. 7. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.supraphonline.cz/umelec/1347-musica-florea/stezejni-alba>
8. *Jablonecký měsíčník: radniční zpravodaj pro občany Jablonce nad Nisou*. Red. Jiří ENDLER. Jablonec nad Nisou: Statutární město Jablonec nad Nisou, 2009, 10(18).
9. HAJSKÁ, Petra. Marek Štrynci [foto]. In: *Český rozhlas* [online]. [cit. 24. 4. 2022]. Dostupné z: <https://informace.rozhlas.cz/marek-strynci-8032515#&gid=1&pid=1>
10. SVĚTLÍK, Michal. Soubor [foto]. [online]. [cit. 24. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zelenkafestival.cz/musica-florea/>
11. PELECH, Lukáš Atelier. Florea Theatrum [foto]. In: *Lidovky.cz* [online]. [cit. 24. 4. 2022]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/orientace/kultura/obnovena-premiera-po-300-letech-barokni-skvost-v-puvodnim-provedeni-predstavi-musica-florea.A150730_122221_In_kultura_hep/foto/HEP5ce97c_26FloreaTheatrum3_28c29LukPelechAtel.jpg

12. KUČERA, Jiří. Collegium Floreum [foto]. In: *Opera plus* [online].
[cit. 24. 4. 2022]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/klasterni-hudebni-slavnosti-ukoncila-svetova-premiera/>
13. RAFAJOVÁ, Zuzana. Musica Florea a její hudební experimenty.
In: *Operaplus.cz* [online]. 19. 2. 2022 [cit. 25. 4. 2022].
Dostupné z: <https://operaplus.cz/musica-florea-a-jeji-hudebni-experimenty>